

# ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 38

UREDIL DR. PAVEL KARLIN



1936/37

---

---

LJUBLJANA

VII B f  
35986

ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADIHO

LETO 33

VII B f  
35986



---

IZDAJA, ZALAGA IN TISKA UČITELJSKA TISKARNA V LJUBLJANI  
(PREDSTAVNIK FRANCÈ ŠTRUKELJ)



	Stran		Stran
Modra oporoka. Kitajska pripovedka (Tine Razpotnik) . . . . .	230	Naš slovarček tujk . . . . .	21, 40, 67, 96, 115, 142, 164
O kovaču-pripovedaču (Drago Vesel) . . . . .	234	Tri za smeh . . . . .	214
Vražja smola. Japonska pravljica . . . . .	236	Zvonček v prihodnjem letu . . . . .	244
Volk in njegova listina. Poljska narodna pravljica . . . . .	239	Zastavice za brihtne glavice (tretja stran ovitka št. 1.—10.)	

### III. Zanimivosti iz zgodovine in zemljepisja pa kramljanja o prirodi in tehniki

O milu in umivanju . . . . .	20
O velikanih . . . . .	41
Japonski čevlji . . . . .	44
Mlin v Argostoli . . . . .	48
Jubilej zobne ščetke . . . . .	54
Zanimivosti iz tehnike . . . . .	54
Tajnost zvonjenja in števil . . . . .	65
Največja zlata kepa (D. A.) . . . . .	69
Nekaj o znamkah . . . . .	71
Božič v zemljepisju . . . . .	93
Najmlajša filmska igralka . . . . .	101
O izdelovanju punčk . . . . .	104
O Miki-miški (Gr. K.) . . . . .	125
Čudež v vodni kapljici . . . . .	150
Prvi pih (Lojze Koželj) . . . . .	150
Morska kača . . . . .	175
Drobne zanimivosti . . . . .	182
Muzej za otroke (Dr. S. F.) . . . . .	196
Pikapolonice . . . . .	199
Rozalijina votlina na Koroškem (Korotanski) . . . . .	212
Svatba v vodi (Dr. A. R.) . . . . .	224
Obramba proti letalom . . . . .	237

### IV. Glasba

Jesenska. Iz zbirke malih preludijev za pet prstov (L. M. Škerjanc) . . . . .	5
Velikonočni zvonček (Iz še neobjavljene klavirske suite † Emila Adamiča) . . . . .	151
Na planincih sončece sije... (Za 3 violine priredil L. M. Škerjanc) . . . . .	203

### V. Poučni in zabavni del

Mladi vrtnar . . . . .	15, 39, 70, 140, 166, 189, 215, 240
Polička športnega strička . . . . .	18, 42, 66, 92, 112, 137, 163, 186, 211, 238

### VI. Iz mladih peres

#### A. Pesmi:

Ptice selivke (Ivan Podobnikar) . . . . .	24
Kosova budnica (J. Č.) . . . . .	24
Medved (Boris Grabnar) . . . . .	72
Svet se sramuje žuljavih rok (Mirko Mahnič) . . . . .	72
Božična (Milena Strunova) . . . . .	96
Emilu Adamiču (Pevček I.) . . . . .	96
Božična želja male Anice . . . . .	120
Za materin god (Ljudmila Seškova) . . . . .	120
Večni boji (Boris Grabnar) . . . . .	144
Sanje (J. Č.) . . . . .	144
Čuj, preko trat... (Ljudmila Seškova) . . . . .	168
Topoli (Ivan Šiftar) . . . . .	192
Vejica zelena (Vida Pezdirjeva) . . . . .	192
Deca maju (M. S.) . . . . .	216
Mamici (M. S.) . . . . .	216
Vidovo (M.) . . . . .	243
Pomladna (Ljudmila Seškova) . . . . .	243
Ej, smreka (Vida Pezdirjeva) . . . . .	234
Ciganska sirota (Deruda) . . . . .	244
Naš kuža (Tihomir Janič) . . . . .	244

#### B. Pripovedni spisi:

Strah v kovačnici (Niko Koritnik) . . . . .	48
Pomlad ga je ozdravila (Drago K.) . . . . .	168
Pismo iz Prekmurja (Bago Gizela) . . . . .	168

### VII. Stric Matic — s košem novic

Četrta stran ovoja 1.—10. števil s slikami:  
Naš mladi kralj Peter II., Odkritje kipa skladatelja Dav. Jenka v Cerkljah, Simon Gregorčič, Emil Adamič, Fran Novak, Aleksander Sergejevič Puškin, Tomo Zupan, dr. Ljudevit Pivko, Matej Hubad, dr. Ivan Prijatelj.

Pričujoči letnik so z risbami okrasili prof. Mirko Šubic, Francè Podrekar in drugi

Fotografske posnetke so prispevali Ferdinand Premru, Polde Kotar in drugi

• POŠTNINA • PLAČANA •  
• V • GOTOVINI •

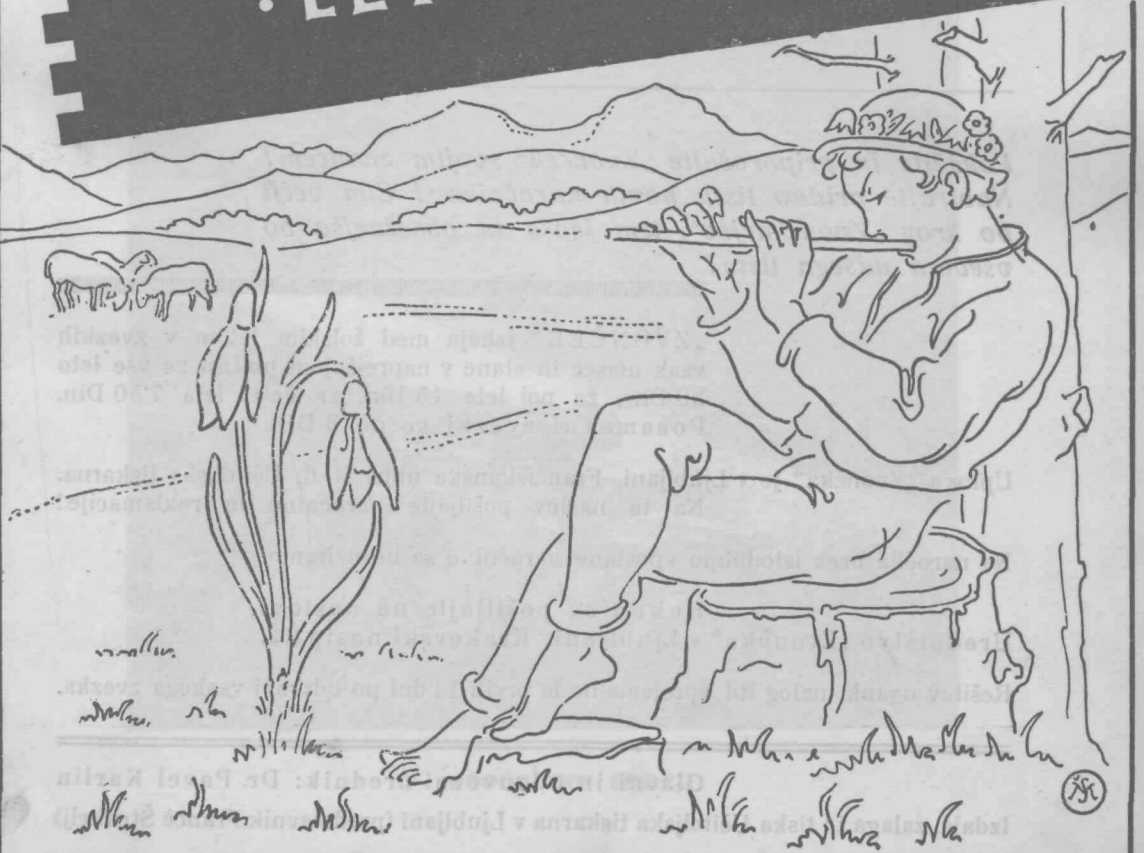
1



# Ivonček

♦ 1936 ♦ 1937 ♦

• LETO • XXXVIII •



\* IZHAJA MESEČNO \* LETNA NAROČNINA : DIN. 30' - \*

# Vsebina prvega zvezka

	Stran
1. Ferdinand Premru: V jesenskem soncu. Fotogr. posnetek . . . . .	1
2. Vinko Bitenc: Robincova Trezka gre prvič v šolo . . . . .	2
3. B. V. Radoš: Že jesen prihaja v goste. Pesem . . . . .	4
4. L. M. Škerjanc: Jesenska. Iz zbirke malih preludijev za 5 prstov . . . . .	5
5. Maud Lindsay — G. K.: Skrivnost . . . . .	5
6. Anton Ingolič: Trije dečki — trije junaki. Povest. Ilustriral Mirko Šubic . . . . .	7
7. Naša mala kuharica. Pesemca s sliko . . . . .	11
8. Marijana Željeznova - Kokalj: Svetovni potepuhi — Frkolinček, Martinček in Pavlinček — pri teti Dolgouhi . . . . .	12
9. Mladi vrtnar. Vrt v septembru. Septembrska dela na cvetlični gredi. Živalce v hiši in okrog nje meseca septembra . . . . .	15
10. J. Špilka: Tri uganke. Podkarpatska pravljica . . . . .	17
11. Polička športnega strička . . . . .	18
12. O milu in umivanju . . . . .	20
13. Naš slovarček tujk . . . . .	21
14. Davorin Ravljen: Pet ciganskih . . . . .	22
15. Pavle Flerè: Pavliha. Ilustrira Francè Podrekar . . . . .	23
16. Iz mladih peres. Ivan Podobnikar: Ptice selilke. J. Č.: Kosova budnica . . . . .	24
17. Zastavice za brihtne glavice . . . . .	Tretja stran ovitka
18. Stric matic s košem novic . . . . .	Četrta stran ovitka

***Pokažite in priporočajte „Zvonček“ svojim znancem!  
Nabirajte pridno listu novih naročnikov! Čim večji  
bo krog „Zvončkarjev“, tem lepša in obsežnejša bo  
vsebina našega lista!***

„ZVONČEK“ izhaja med šolskim letom v zvezkih vsak mesec in stane v naprejšnjem plačilu za vse leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za četrť leta 7·50 Din. Posamezni zvezki so po 3 Din.

Uprava „Zvončka“ je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 6, Učiteljska tiskarna. Na ta naslov pošiljajte naročnino in reklamacije!

Na naročila brez istodobno vposlane naročnine se ne oziramo.

Rokopise pošiljajte na naslov:  
Uredništvo „Zvončka“ v Ljubljani, Krakovski nasip 22.

Rešitev ugank, nalog itd. sprejemamo le prvih 14 dni po odpravi vsakega zvezka.

Glavni in odgovorni urednik: Dr. Pavel Karlin  
Izdaja, zalaga in tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj)

# ZVONČEK

LIST S PODOBAMI ZA MLADINO

LETO 38 \* SEPTEMBER 1936 \* ŠTEV. 1



V jesenskem soncu

## Robincova Trezka gre prvič v šolo

Kdo izmed vas ni z veseljem pričakoval tistega dne, ko je lahko zamenjal igrače s šolsko torbico, lesenega konjička z abecednikom, punčko s tablico, gobo in kamenčkom?

Smel je v šolo — prvič v šolo, kjer je tako lepo in prijazni gospod učitelj ali ljubezniva gospodična učiteljica znata zmeraj toliko novega povedati, da bi se človek nikoli ne naveličal poslušati.

Tudi Robincova Trezka iz Kotmarevesi na Koroškem si je tako mislila, ko jo je lepega jesenskega jutra mati napravljala za prvo pot v šolo.

In punčka se najbrž ni motila, zakaj učitelji in učiteljice v koroških tako zvanih utrakvističnih (dvojezičnih) šolah so bili tedaj zares izredno prijazni s svojimi učenci in učenkami.

Trezka je to vedela, saj so se s starejšimi tovarišicami v počitnicah marsikaj pomenile. Samo tega Trezka ni razumela, zakaj ji mati prav nikoli ni nič omenila o šoli, pa tudi vesela ni bila nikoli, če jo je Trezka izpraševala o šoli.

Ravno narobe — čudna žalost je zmeraj obletela materino lice, kadar je pogovor nanesel na šolo.

In danes, ko je bila Trezka vsa srečna, da bo šla prvič v šolo, se je mati še bolj žalostno držala kakor včasih.

Trezka je opazila celó solze v njenih očeh.

Ko se je mati sklonila k nji, da bi ji zapela predpasnik, si Trezka ni mogla kaj, da bi matere ne pobožala in pobarala:

»Zakaj pa jočeš, mamica?«

Mati se je zagledala v nedolžne modre oči svoje hčerke in ni vedela, kaj naj ji odgovori. Čez čas je dejala:

»Ti še ne razumeš tega, dušica. Ko boš večja, boš videla in razumela.«

Nato je stopil v sobo oče. Tudi on je bil čemereren in potrft, kakor bi se bilo pravkar pripetilo nekaj zlega.

Sedel je k mizi, si podprl glavo in z ljubečimi pogledi opazoval svojo hčerkico.

Trezka ni mogla razumeti čudnega vedenja svojih roditeljev.

»Ali si tudi ti žalosten, očka? Zakaj pa?«, se je privila k očetu, ki se je nasmehnil in jo pogladil po laseh.

Oče in mati sta se pomenljivo spogledala in mati je vzdihnila pri tem.

»Če boš pridna, Trezka, in ne boš pozabila najin角度 naukov, bova z očetom zmeraj vesela in ponosna nate. Dro?«

»Dro,« je odgovorila Trezka in zbasala v torbico kos kruha, ki ga ji je bila mati zavila v papir. Oče se je odpravil na delo.

Preden je šel, je dvignil Trezko v naročje, jo objel in poljubil.

»Trezka, ostani zmeraj naša, ali boš? je dejal in oči so mu bile polne solz.



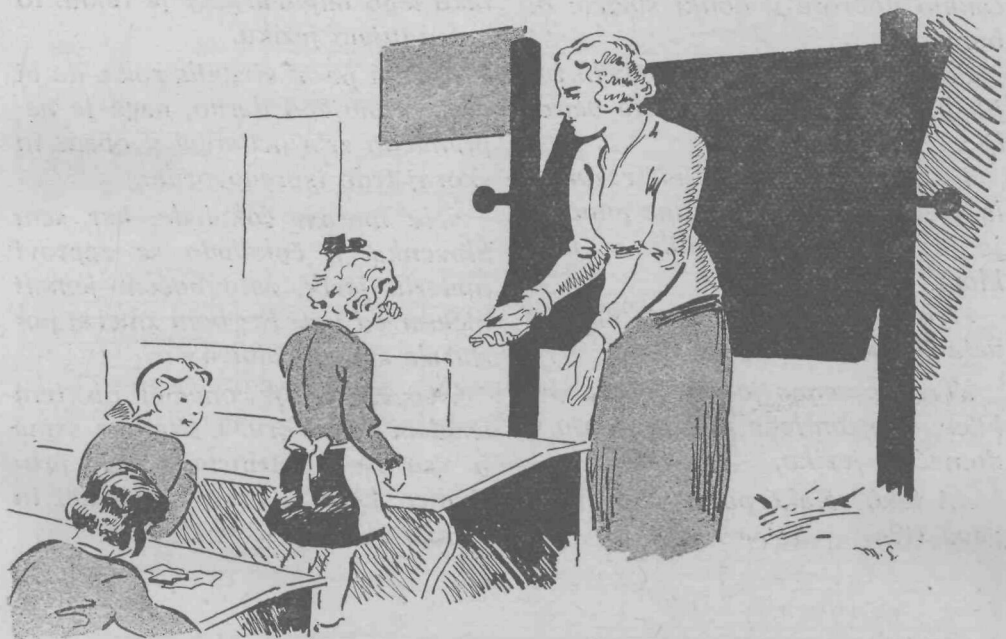
»Čigava pa, kakor vaša?« je zardobila Trezka in vesel smeh se je razlegel po sobi, kakor bi kdo iz srebrne škatlice pretresal same bisere.

»Kajne, mamica,« je Trezka po očetovem odhodu še nadalje gostolela, »kajne, če bom pridna, pa dobim čokolado v šoli. Podrečniko-

da bi zatajila njen jezik. Saj si še otrok, Trezka, toda navzlic temu bodi trdna, ne daj se preslepiti od nikogar...«

Robinka je svojo hčerko tesno objemala in jo toplo in ljubeče stiskala k sebi.

Zavedla se je, obrisala si solze in hkrati že tudi obžalovala, da se je



va Tinca je pravila, da je od gospodične učiteljice vsak dan dobila bonbonov, zato ker je dobro znala nemški.«

Robinko je zbadlo, kakor bi se ji trnje zapičilo v srce. Nič več se ni mogla premagovati, z jasnim glasom je razodela hčerki svojo bol, čeprav je vedela, da otrok ne bo mogel tega dojeti.

»Poslušaj, Trezka,« je pričela, »Slovenka si, hči slovenskih staršev. Nemara te bo šola potujčila, utrgala od matere, očeta. Ne jemlji daril, Trezka, z njimi te hočejo pridobiti zase, odtujiti te rodni materi,

prenaglila v čustvih. Kakor bi hotela popraviti mučen vtis, ki ga je bila napravila s svojimi besedami na otroka, je mati brž prijela torbico s knjigami in jo obesila deklici čez ramo.

»No, pojdi zdaj, Trezka. Saj nemara ne bo tako hudo, kakor si predstavljamo. V imenu Boga Očeta in Sina in Svetega Duha...«

Pokrižala je hčerko in jo še enkrat poljubila.

Trezka je nekoliko preplašena stopila čez prag, vendar se je materi prisrčno nasmehnila in odhitela nato proti šoli.

Prvi dan šole je bil posvečen bolj pomenkovanju kakor pouku.

Učitelji in učiteljice so izpraševali otroke o tem in onem, posebno pa, kako je komu ime, kako se piše in še to, kako se doma govori — nemški ali »windisch« (slovenski).

Odgovori so bili po večini zadovoljivi, saj so otroci vedeli, da jih čakajo dobrote v obliki sladčic in bonbonov.

Polovica razreda ni razumela tujih besed, ki jih je govorila učiteljica.

Tudi Trezka ni prav nič razumela. Ker je bila bolj majhna punčka, jo je učiteljica namestila v prvi klopi.

»No, kako pa je tebi ime?«, se je ustavila učiteljica pred njo.

»Trezka sem,« je odgovorila deklica, opogumljena po vprašanju v domačem jeziku.

»A tako? Kako pa se pišeš in čigava si?«

»Robincova iz Kotmarevesi.«

»Tako, tako,« se je smehljala učiteljica, ki ji je modrooka punčka s pogumnimi odgovori očitvidno ugažala.

Stopila je k mizi, vzela iz torbice v srebrn papir zavito čokolado in jo ponudila Trezki.

»Na, prva boš dobila ti, zato ker tako lepo odgovarjaš,« je rekla, to pot v tujem jeziku.

Trezka pa ni stegnila roke, da bi vzela ponujeno darilo, nego je neopremično zrla učiteljici v obraz in skoraj trdo izpregovorila:

»Ne maram čokolade, ker sem Slovenka. S čokolado se zapravi materin jezik, zato nočem jemati ničesar od vas. Jaz bom zmeraj poslušala svojo mamico.«

Ves razred je onemel ob tem smelem odgovoru. Učiteljica sama je vsa osupla strmela v malo protivnico, ki se je zrušila na sedež in bridko zaihtela...

## Že jesen prihaja v goste...

Že jesen prihaja v goste,  
lišti fiho rumenijo,  
pfiice nam v slovo žgolijo:  
Pozabili nas ne boste,

ko čez morje odletimo,  
v daljne tja neznane kraje,  
čez puščave v sončne gaje,  
da sred njih pomlad zbudimo?

Le potujite, pfiice, srečno,  
saj se vnete spomladi;  
čakali vas bomo v nadi,  
da prinesete nam — vigrad večno...

## JESENSKA

(Iz zbirke malih preludijev za 5 prstov)

Andante

Klavir

## SKRIVNOST

Irma je bila gorenjsko dekletce.

Njen očka je bil železniški čuvaj, bratec Jernej je pasel živino po planinah, sestra Rozika je molzla krave in krmila prašiče, mati pa je kuhala, prala in opravljala druga domača opravila.

Irma je imela svojo kravico. Dà, svojo lastno kravico. Dobila jo je za god od svojega strica, ki je stanoval daleč na drugi strani Velike Planine. Na dan njenega godu jo je prignal s seboj in jo ji podaril z besedami: »Ta

Sivka bo poslej tvoja, skrbi zanjo, da ne bo lačna in žejna, nauči se molsti in pinjiti, tako da bom o božiču, ko te pridem obiskat, dobil štručko rumenega masla, ki ga boš sama pridelala in oblikovala.« Lahko si mislite, kako vesela je bila Irma ob teh besedah! Sestra Rozika pa ji je takoj obljubila, da jo bo naučila vsega tega, kakor hitro se bodo krave vrstile s planinskih pašnikov.

Kakor veste, odženejo na Gorenjskem, ko se odtaja sneg, živino visoko na planine, kjer raste bujna trava, pomešana z opojno dišečimi planinskimi cveticami, in prepevajo od zore do

mraka zadovoljni planšarji, da odmeva od pobočja do pobočja. Planšarice pa pridno molzejo rejene krave, delajo iz mleka maslo, sir in skuto, s katerimi se preživljajo same in strežejo utrujenim hribolazcem, ki prihajajo v gostih trumah občudovat lepoto našega planinskega sveta.

Seveda je bila tudi Irmini kravici sojena ista usoda. Zaupno jo je deklica objela okoli vratu in ji zašepetala na uho: »Če boš hotela, pojdeš z drugimi kravicami na planine. Hladna sapica pihlja tam gori in zrak je nasičen z omamnimi dišavami planinskih rož. Okusna, visoka trava raste na planinskih pašnikih in bistri študenti žubore med belimi skalami. Zredila se boš, da bo veselje, in ko se boš pred zimo vrnila domov, te bom sama krmila in molzla.«

In Sivka je zadovoljno prežvekovala dalje, opletala z repom in z velikimi svetlimi očmi pritrčila, da gre rada na planine.

Napočil je slovesni dan odhoda. Kravam so privezali zvonce okoli vratu, nekaterim so okrasili rogove tudi s pisanimi trakovi in dolg sprevod pisane črede je krenil na pot. Ob straneh so pazili na red lahkonožni planšarji in budni štirinožni reditelji, ki so z glasnim lajanjem priganjali in opominjali odhajajoče k redu in vztrajnosti. Irma je gledala za kravicami, dokler ji niso izginile izpred oči. In njena Sivka se je še enkrat obrnila nazaj in ji v slovo glasno zaklicala: »Mu-u-u, mu-u-u!« Drugače se dobra žival ni mogla posloviti.

»Srečno pot!« je zaklicala Irma. »Srečno! Zbogom!« so ponovili za njo drugi, in dobri prijatelji so se ločili.

Vse poletje je imela Irma dovolj dela. Ker je njena sestra Rozika odšla na planine, je morala materi doma pomagati to in ono. Dnevi so ji hitro minevali in kar iznenadilo jo je, ko je neki večer pod jesen očka rekel: »Neki potniki so prišli s planin in povedali, da se živina že vrača. Srečali so se s planšarji, jutri bodo že doma.«

»Jutri!« je vsa iz sebe od veselja

ponovila Irma in se kar zasukala na petah.

»Dà, jutri,« je potrdil očka, »in tvoja Sivka — — —« Očka je hotel še nekaj povedati, toda o pravem času se je premislil in samo potegnil z roko preko ust.

»Res, tega ti ne smem povedati, to je skrivnost,« je rekel resno, ko je Irma začudeno gledala vanj.

»Oh! povej no, očka, povej!« je prosila Irma. »Kaj je z mojo Sivko?«

Očka pa ni hotel povedati. »Ne smem ti povedati, kajti Roziki in Petrčku sem obljubil, da ti ne bom povedal. Saj boš itak kmalu videla, ali pa ugni, če moreš.«

Irma je ugibala to in ono. »Bržkone daje moja Sivka več mleka kakor druge krave,« nato pa spet: »Nemara pa je bolj rejena od drugih, ali pa: »Kaj pa, če je zvonec izgubila?« A ni mogla nič pravega uganiti.

Drugo jutro je Irma že zgodaj odhitela iz hiše, se za hišnim vogalom ob cesti postavila na prežo in čakala in čakala. Bila je nestrpna, da nič tega; in ravno v trenutku, ko je že hotela reči očku, da ga je tisti tujec nalagal, je zaslišala iz daljave nekaj glas.

»Cin, cin, cin!« Irma je vedela, kaj to pomeni. Krave prihajajo.

»Cin, cin, cin!« Vedno bliže.

»Cin, cin, cin!« So že tukaj.

Na čelu dolgega sprevoda je stopala vodnica z velikim zvoncem okoli vratu. Za njo so stopale krave bogatega Korena. Bile so sloke in vse lepo rejene.

»Dobro jutro, Irma!« je pozdravil črednik in se zasmeljal, kakor da bi vedel njeno skrivnost.

Nato so prišle sosedove. Gonil jih je sam sosed. Tudi on se je zasmeljal in pozdravil: »Dobre novice zate, Irma!« Irma je bila vsa nestrpna. »Kaj neki je?«

Čisto na koncu sprevoda so šele stopicale krave njenega očeta. Bilo jih je šest. A za njimi, precej daleč zadaj je skakljalo ljubko, razposajeno, živahno — tele: Sivkino dete, Irmina skrivnost.

Po Maud Lindsay G. K.



Brezovci so velika, lepa vas v okolici starodavnega Ptuja. Vse naokoli se razprostirajo polja in travniki. Vsaka tretja, četrta njiva je zasejana s čebulo, ali kakor pravijo tod, z lukom. Ta daje pokrajini poseben značaj in tudi ime. Tu leži Lukarija, tod žive lukarji.

Na zgornjem koncu Brezovec stoji ena najtrdnjših kmetij v vasi. Tu že stoletja in stoletja gospodarijo Lajhovi. Zdaj žive štirje: gospodar Franc Lajh, majhen čokat mož, zvest navadam in življenju svojih pradedov, gospodinja Mica, nenavadno odločna in krepka žena, in njuna dva otroka, desetletna Micika, še vsa v igračah in otroških igrah, in tri leta starejši Lojz, izredno krepak in bister deček.

Na Lajhovem sadovnjaku pa čepi pod visokim orehom stara lesena kočica. Tu žive Lajhovi gostiči: Ivan Hrga z ženo in tremi otroki. Hrga je že ves izmozgan od dela in trpljenja, žena pa nagubana in sključena. Otroci so si komaj podobni: Janž, najstarejši, ki je pravkar dokončal osnovno šolo, je droben in suhoten deček, a njegove velike črne oči žarijo od živ-

ljenja, leto mlajši Tevža je za pol glave večji od njega, močan pa tako, da mu Janž in Lojz ne moreta do živega; Janževa in Tevževa sestra Anika pa bo jeseni šele stopila v šolo.

Tu: pri Lajhovich in Hrgovich, na poljih okoli Brezovec in na belih cestah, po katerih vozijo Brezovčani svoj luk v svet, se dogaja naslednja povest, ki opisuje življenje, resnično, pravo življenje, kakršnega boste opazili tudi v domači vasi, če boste začeli bistro gledati okoli sebe.

### 1.

Tega dne se je Lojz odpravljal z očetom prvič daleč v svet: namenila sta se peljati z lukom v Rogatec in še dalje, če bo treba.

Prejšnjega dne so populili ves zreli luk na Falatih, ga spletli v vence in jih lepo naložili v voz, ki so mu nadeli še šotor, polkrožno streho iz nepremočljive rjuhe. V voz pod šotor je zjutraj hlapec vrigel dve vreči sena in nekaj ovsu, gospodinja je položila med vreči cekar s kruhom in dvema klobasama, gospodar pa je potisnil med

vence putrih vina. Voz je bil pripravljen!

»Zbogom, mati!« je Lojz ves vesel vzkliknil, in Ričko se je pognal skozi vas.

Sonce je močno pripekalo — bilo je vročega julijskega popoldne — zato je Ričko začel kmalu stopati zložneje. Pot do Ptuja, ki se je v dalji motal iz sončne soparice, je bila Lojzetu znana. Čim bolj sta se bližala Ptuju, tem manj je bilo opaziti lukovih polj, dokler niso popolnoma izginila. Lojz je izpremembo takoj opazil.

»Oče, glejte, tu pa nimajo več luka!« je dejal očetu.

»Pred vojno ga je že prej zmanjkalo,« je odvrnil oče, »tedaj smo ga gojili le v Brezovcih, Dornovi, Mezgovcih, Moškanjcih in pri Sv. Marku. Tu je prava Lukarija in tu smo tudi pravi lukarji doma. A po vojni se je cena luku dvigala, zato so ga začeli saditi tudi v sosednjih vaseh. O, nekoč so bili lepi časi za nas in naš luk!«

»Koliko smo tedaj dobili zanj?« je zanimalo Lojza.

»Koliko?« je oče zamahnil z roko kakor za lepim metuljem. »Osem, devet, nekoč celo deset jurjev!«

»In lansko leto?«

»Lansko leto pa niti treh tisočakov, čeprav smo ga imeli več ko kdaj koli prej. Včasih so trgovci hodili k nam in dajali za kilogram pet, šest dinarjev, zdaj prosjačimo mi pri njih, da ga kupijo po trideset, štirideset par. Prej sva šla z materjo s tem-le vozom v Rogatec, pa sva se vrnila s tisočakom in še

kupila sva kaj. Videl boš, koliko pa bova zdaj dobil!«

Oče je pogledal mrko po poljih, ošvrknil Rička in utihnil. Lojz je spoznal, da mu je težko, zato ni izpraševal dalje.

Kmalu sta prispela v Ptuj. Lojz se je oziral po praznih ulicah in takoj uvidel, da je v Brezovcih pač lepše in prijetneje kakor v tem sivem, pustem mestu. Zanimala ga je le Drava; onkraj nje sta zavila na levo. Ričko je stopal še počasneje, oče je še vedno molčal, Lojz pa, ki prejšnjo noč od veselja skoraj ni zatisnil očesa, se je dolgo boril s spancem, dokler se mu končno ni ves predal. —

Ko ga je oče zbudil, se je v omotici opotekel z voza in začuden obstal sredi prostornega trga, na katerega je legal prvi mrak. V nekaterih hišah so že gorele luči.

»V Rogatcu sva!« je vzkliknil oče in nagnil putrih. Lojz pa se je razgledoval: v bližini je stalo nekaj voz z lukom, dalje stran pa stojnice najrazličnejšega blaga. Na zgornjem koncu trga so se prepirali stojničarji, na spodnjem so prepevali trije, štirje fantje; blizu njih so se otroci gnetli okoli vrtiljaka. Lojz bi bil rad šel pogledat k njim, a oče je dejal, da se bo drugo jutro dan zgodaj začel, zato morata k počitku. Legla sta kar v vozu na seno, ki ga je prej oče razstrl po luku. Lojz ni mogel dolgo zaspati, vznemirjal ga je dirindaj okoli voza, vik in krik sejmarjev, ki so še vedno prihajali, godba pri vrtiljaku in misel na sejem drugega dne. —

V prvem svitu sta se skobacala izpod šotora. Oče je najprej nakr-

mil konja, nato sta snela šotor. Na trgu je kmalu zavladalo živahno vrvenje: sejmarji so razstavljali svoje blago, kupci so začeli prihajati. Tudi oče in Lojz sta razobesi-

popustil najlepši venec na dva dinarja. Da bi prej prodala, je vzela tudi Lojz nekaj vencev v roke in začel vpiti:

»Luka, kupite luka!«



la najlepše vence na oje in ročice; potem si je oče naložil nekaj vencev na roke in začel vzklikati:

»Kupite luka! Kupite čebule! Hé, luka, luka! Lep je in poceni!«

Z dnevom je prihajalo vedno več ljudi, zato so prodajalci postali glasnejši. Njihovi klici: »Škafje, škafje! Nogavice! Škornje! Srajce, srajce! Platna, hé, platna! Luka! Čebule!« so se mešali v nepopisen trušč. Ljudi se je nagosto gnetlo mimo voza, a redko kateri se je ustavil in kupil venec ali dva. Lojz je pričakoval, da bo v dobri uri zmanjkalo luka; a sonce je že močno pripekalo, ko sta prodala komaj petnajst vencev, čeprav je oče

Šele čez dolgo se mu je posrečilo, da je prodal venec za dva dinarja. Ves vesel jih je nesel očetu, a oče se mu je nasmehnil:

»Kar sam spravi!«

Zdaj je postal Lojz pogumnejši. Kričal je in vihtel venec po zraku, da so ga ljudje morali videti in slišati. Spet je prodal venec, nato še dva. Čas je hitro mineval. Poldne je že odzvonilo, ljudje so se začeli razhajati, a oče in Lojz nista prodala niti polovice voza. Kaj naj napravita? Lojza je bolj skrbelo kakor očeta, ki je nenadoma vrgel venec na voz in vzkliknil:

»Slabo je danes. Preveč nas je: osem vozov. Ljudje pa nimajo de-

narja za najnujnejše! A kaj hoče-  
va? Jestni morava kljub temu!»

Lojzu pa ni šla klobasa v slast,  
mislil je samo na to, kako bi pro-  
dala še preostali luk.

Popoldne si je oče naložil na ro-  
ke nekaj vencev in šel z njimi po  
hišah; Lojz pa je moral ostati pri  
vozu. Čez dolgo se je oče vrnil in si  
naložil še več vencev.

»To bom skušal še prodati, po-  
tem se odpeljeva v Rogaško Slati-  
no, Poljčane in Slov. Bistrico. Do-  
mov ga ne bova vozila!« je dejal  
in odšel.

Ko je ostal Lojz spet sam in ni  
mogel maloštevilnim kupcem pro-  
dati niti enega venca, se je domi-  
slil, da bi še on šel prodajat po hi-  
šah. Ker so se bližnji lukarji že  
odpeljali dalje, je poprosil žensko,  
ki je na njegovi desni prodajala  
nogavice in drugo robo, naj nekaj  
časa pazi na voz. Naložil si je pol-  
ne roke vencev in krenil v nasprot-  
no smer kakor prej oče.

V prvi hiši ni prodal niti venca,  
v drugi so ga napodili kot nadlež-  
nega berača, v tretji so dejali, da je  
prišlo tega dne že pet lukarjev, v  
četrti je obilna gospa zavpila nad  
njim, češ, ali mislijo lukarji, da je-  
do v Rogatcu samo luk, v peto hišo  
pa si Lojz ni upal niti vstopiti. Šel  
je kar dalje po cesti, prekoračil  
most in zavil na levo proti veliki  
tovarni, ki jo je opazil precej daleč  
pred seboj. »Tam gotovo ni bilo ni-  
kogar,« si je dejal, »tam bom pro-  
dal vse. Saj pravijo, da se tovarni-  
škim delavcem najbolje godi; mo-  
goče bodo zahtevali še več, šel bom  
po voz in prodal ves luk, še preden  
se bodo oče vrnili!«

Z velikim upanjem je stopal po  
prašni cesti proti steklarni. Že je  
stal pred široko odprtimi vrati, ki  
so vodila naravnost k pečem. Stra-  
šna vročina mu je zasijala v obraz.  
Oči so ga kar zbolele od silne lu-  
či, šele čez nekaj trenutkov je raz-  
ločil ob peči človeške postave. Po-  
tegnilo ga je bliže. Tedaj je ves  
prepaden opazil, kako jemljejo pre-  
poteni delavci iz peči z dolgo cevjo  
žarečo snov in jo napihujejo, do-  
kler ne nastane iz nje velik žareč  
mehur; ta se v nekaj trenutkih po-  
daljša, zdaj ga s kleščami prime  
drugi delavec, tretji ga odreže na  
zgornjem koncu in prava slatinska  
steklenica je gotova! Lojzu so od  
začudenja zdrseli venci z rok. Ne-  
premično je strmel v delavce: da  
mora človek toliko trpeti, še ni ve-  
del! Steklenice so kar kapale v žleb  
in se od tam premikale nekam v  
ozadje. Iz peči je žarela takšna vro-  
čina, da je bil Lojz, ki je stal ne-  
kaj metrov od delavcev, že ves po-  
ten. Ko se je spomnil, čemu je pri-  
šel, mu je postalo težko: kako naj  
pričakuje, da bi ti trpini kupili nje-  
gov luk?

V hipu se je rodila v njem lepa  
misel: doma bodo teh pet vencev  
že lahko pogrešali; kar tu jih pu-  
stim, si je dejal, naj si jih vzamejo  
in odneso. Že se je okrenil k izho-  
du. Tedaj pa so zatulile sirene. Ob-  
stal je in čakal, kaj se bo zgodilo.  
Čez nekaj časa so pristopili novi  
delavci, vzeli tovarišem, ki so po-  
skakali s stopnic ob peči, orodje in  
nadaljevali njihovo delo. Stekleni-  
ce so nepretrgoma romale dalje.

Lojz je stal še vedno ko priko-  
van, tedaj ga je prijel neki delavec  
za ramena in vprašal:



»Koliko hočeš za venec?«

Še preden je mogel odgovoriti, je delavec pobral najlepši venec in stisnil Lojzu v roko tri dinarje.

»Bo dovolj?«

Lojz je samo prikimal.

Zdaj so pristopili še trije delavci in kupili preostale štiri vence. Oni, ki je vzel zadnjega, je izročil Lojzu poleg denarja še slatinsko steklenico, rekoč:

»Ná! Imej jo za spomin. Jaz sem jo napravil!«

Lojz se je opotekel na prosto. Še enkrat se je ozrl proti pečem — zazdele so se mu kot strašno peklenško žrelo — nato pa začel teči na vso moč proti Rogatcu.

Ko je pritekel k vozu in zagledal ob njem očeta, mu je že od daleč molél v desnici steklenico, v levici pa denar in kričal:

»Oče! Čujte, oče! Ob peklenstem žrelu sem videl ljudi...«

Ni mogel povedati do konca, zakaj oče je zgrabil steklenico, jo treščil na tla, da se je v hipu razbila, njega pa pograbil za lase:

»Ti, paglavec! Odšel si od voza, medtem pa je nekdo odnesel ves luk s cekrom in putrihom vred.«

Lojz je okamenel.

»Saj sem vendar naprosil to-le žensko,« je vzkliknil čez čas. A še tisti hip je spoznal, da dotične ženske ni nikjer več.

»Ženska se je odpeljala bogve kam; nihče noče povedati, kako se piše, ker vsi ti lopovi drže skupaj!« je robantil oče in neusmiljeno premikastil že tako preplašenega Lojza, ki je naposled planil v strahovit jok, a ne toliko zaradi udarca, kakor zaradi krutega spoznanja, ki je tega dne pretreslo njegovo še preprosto in neizkušeno srce...

(Dalje prihodnjič.)

## NAŠA MALA KUCHARICA

*Naša Breda strašno rada  
se po kuhinji vrti,  
sama peče, sama kuha,  
če ji mamica pusti.*

*Zadnjič cmoke naredila  
je za Marka in zase,  
a pokusiti je moral  
tudi očka — to se ve.*

*Spravi se celo na zrezke,  
pa se prav nič ne boji:  
»Bom pa zopet sama snedla,  
če se kaj mi prismodi!«*

*Kuha Bredi je v zabavo,  
Breda mamici v pomoč,  
očka se smehlja ponosno,  
malo gospodinjo zroč.*



## Svetovni potepuhi - Frkolinček, Martinček in Pavlinček - pri teti Dolgouhi

### I.

FRKOLINČEK JE BIL PALČEK, KI SE JE HUDO RAD POTEPAL. NJEGOVA SKRBNNA MAMICA FRKOLINKA MU JE VEDNO IN VEDNO GOVORILA:

»FRKOLINČEK,  
DRAGI SINČEK,  
LE NE HODI Z DOMA,  
VELIKAN PO GOZDU ROMA  
IN POBIRA FRKOLINČKE,  
JIH POMEŠA MED MARTINČKE  
PA ODPRE ŠIROKA USTA  
IN VSE SKUP POHRUSTA!«

FRKOLINČKU NISO ZALEGLE DOBRE MATERINE BESEDE. KOMAJ JE ODŠLA MATI FRKOLINKA NA DELO K BOGATINKI GOSPE DEBELINKI, JE ŽE SMUKNIL SKOZI VRATA IN JO POBRAL PROTI SKALI, KI JE ŠTRLELA IZ TRAVE KAKOR VELIKANSKA GORA.

NA SKALI SE JE SONČIL MARTINČEK. FRKOLINČEK, RADOVEDEN, GA JE POBARAL:

»ALI SI ŽE SREČAL VELIKANA,  
KI SE DERE KAKOR VRANA  
TER IMA ŠIROKA USTA,  
FRKOLINČKE IN MARTINČKE HRUSTA?«

MARTINČEK SE JE ZAČUDIL NJEGOVIM BESEDAM IN ODVRNIL:

»NISEM VIDEL VELIKANA,  
ČE STA TUDI MI POZNANA  
GORA IN POLJANA ...  
VELIKAN JE LE STRAŠILO,  
DA SE DETE NE BI MATERI ZGUBILO!«

FRKOLINČKU JE BILO HUDO VŠEČ, KAR MU JE POVEDAL MODRI MARTINČEK, VENDAR SE GA JE HITRO JEL POLAŠČATI DVOM. O VELIKANIH NAMREČ NI GOVORILA SAMO NJEGOVA MATI FRKOLINKA, TEMVEČ TUDI BOGATA GOSPA DEBELINKA, BERAČICA CAPINKA IN CELO STARI DED MESOJED.

MARTINČEK PA SI NI DELAL SKRBI ZARADI VELIKANOV IN JE VPRAŠAL:

»KAM SI SE NAMENIL, KAM?  
ALI POJDEŠ SAM?«

KAM, O TEM NI PREMIŠLJEVAL FRKOLINČEK IN ODVRNIL:

»VSEENO KAM, SAMO NAPREJ —  
NAJMANJ PA DO DRŽAVNIH MEJ...«

MARTINČEK JE DVIGNIL GLAVICO IN REKEL:

»VSEENO NI,  
KAM SE POTUJE,  
NAJPREJ SE PAČ NAČRT ZASNUJE,  
POTEM SELE SE V SVET HITI...«



FRKOLINČKU SE JE ZDEL MARTINČEK KAR PREMODER, ZATO JE MOLČAL. V STISKI SI JE POMAGAL Z MATERINIM NASVETOM: »KDOR MOLČI, VSEM ODGOVORI!« MARTINČEK PA JE POGUMNO NADALJEVAL:

»JAZ TUDI BI ODŠEL S TEBOJ,  
SAJ JE NA SVETU SKAL NEBROJ,  
IN VSE PRAV ISTO SONCE GREJE...«

FRKOLINČEK PA JE PRISTAVIL:

»KAR POJDIVA ODTOD ČIM PREJE!«

MARTINČEK MU JE PRIKIMAL IN ZAČELA STA SNOVATI POTNI NAČRT. BILA PA STA OBA V VELIKI ZADREGI. NISTA SI MOGLA PREDSTAVITI VELIKEGA SVETA, KAMOR JU JE VLEKLO SRCE, ZATO JIMA JE PRIČEL UPADATI POGUM. MARTINČEK, KI SE JE MALO PREJ BAHAL, DA POZNA GORO IN POLJANO, V RESNICI ŠE NI NIKOLI ZAPUSTIL RODNE SKALE, FRKOLINČEK PA NE SVOJE VASI POD LESKOVIM GRMOM.

POMENEK SE JE VLEKEL BREZ KONCA IN KRAJA. IN FRKOLINČEK JE KMALU SPOZNAL ZLATO RESNICO, DA JE PAMET VEČ VREDNA KO ŽAMET...

NITI ZAPAZILA PA NISTA, DA JIMA PRISLUŠKUJE PAVLINČEK.  
O, ON JE POZNAL SVET! ZATO SE NI MOGEL DOLGO ZADRŽE-  
VATI. VMEŠAL SE JE:

»EJ BRATCA, SVET JE ČUDOVIT,  
ZA VAJU PA JE SKRIT!  
LE JAZ, KI MERIM ZRAK,  
V POZNANJU SVETA SEM PRVAK!«

MARTINČKA IN FRKOLINČKA JE BILO MALO SRAM, TODA  
MARTINČEK SE JE HUDO ZRESNIL IN VELEL:

»MOGOČE!  
NA SONCU MI PREVEČ JE VROČE,  
DA BI OČI ODPIRAL,  
PO SVETU SE OZIRAL!«

TUDI FRKOLINČEK NI HOTEL ZAOSTATI ZA MARTINČKOM.  
DEJAL JE:

»PO NAROČILU SVOJE MAME,  
NE SMEM IZ VAŠKE JAME,  
VELIKA JE TO LUKNJA,  
POKRIVA DEDOVA JO SUKNJA!«

PAVLINČEK JE KOMAJ ZADRŽAL SMEH. POTEEM PA JE DEJAL:

»ČE HOČETA, BOM JAZ VODNIK,  
BOM VODIL VAJU MIMO SLIK,  
KI PRAVIMO JIM CESTA  
IN BELA MESTA!«

MARTINČEK JE BIL TAKOJ ZADOVOLJEN, FRKOLINČEK PA JE  
MALO PREMIŠLJEVAL IN DODAL S STRAHOM:

»ALI SO TAM VELIKANI?«

PAVLINČEK GA JE NAGLO POTOLAŽIL, REKOČ:

»VELIKANOV NI,  
LE LJUDJE SO ZBRANI  
TAMKAJ V MESTA IN VASI!«

FRKOLINČEK SE JE POTOLAŽIL. ŠE KRATEK POGOVOR IN  
ODPRAVILI SO SE V SVET FRKOLINČEK, MARTINČEK IN PAVLIN-  
ČEK. PRED ODHODOM SE JE FRKOLINČEK OZRL PROTI RODNI  
VASI POD LESKOVKO IN SE POSLOVIL:

»OJ ZBOGOM, TI DOMAČI KRAJ,  
NE VEM, NAZAJ KDAJ PRIDEMO!  
ODPRT JE SVET PRED NAMI...  
HUDO MI BO PO MAMI!«

OTRL JE SOLZO IN ZAKORAČIL V SVET...

(DALJE PRIHODNJIČ)

# mladi vrtnar



## VRT V SEPTEMBRU

Prekomerne vročine v septembru praviloma nimamo več, toda pričakovati je vrsto lepih, sončnih dni, ki pospešujejo zoritve grozdja in sadja, izboljšajo kakovost zelenjadi in povzročijo, da doraste les sadnega drevja. Proti koncu meseca je treba pričakovati že prvo nočno slano, ki pa ni nevarna, če odenemo občutljivejše rastline z odejami, starimi vrečami ali slamo. Po tej običajno kratki mrzlotni dobi pa nastopi zopet za delj časa lepo vreme.

V splošnem je september poglavitni mesec za žetev, spravlanje in obiranje in sicer ne samo zelenjadi in sadja, temveč tudi semen cvetlic in koristnih rastlin. Semena je treba porezati, prenesti v značne prostore in jih tam začasno obesiti ali razprostreti za sušenje. Pri obiranju jesenskega sadja je treba zadeti pravilni čas. Ko smo sadje obrali, porežemo drevju vse posušene in odmrle veje in vejice; zdaj ko ima drevje še listje, laže opazimo te bolne dele kakor pozneje, ko je drevo brez listov. Najboljše sredstvo za dozorevajoče grozdje — proti osam, sajам in prahu — so majhne vrečice iz tenkega, prozornega blaga (gaza), v katere povežemo grozdje. Z zalivanjem in škropljenjem sadnega vrta prenehamo, ker je za dovršeno dozoritev sadja brez pomena in škoduje zelo obteženemu drevju, zlasti pri sadnih vrstah, ki pozno dozori. Izjema so le vroči dnevi in popolnoma razsušena zemlja.

Tudi v zelenjadnem vrtu je močno zalivanje nepotrebno; le pri trajnem suhem in vetrovnem vremenu zalivajmo rastline, ki imajo korenine blizu površine zemlje (redkvice, solata itd.). Obiranje paradižnikov je končano, ker manjka za popolno dozorelost potrebna toplota. Zatorej potrgamo rdečkasto-zelene sadeže in jih položimo na topel in suh prostor, da dozore. Pozneje, ko preti nevarnost slane, napravimo isto tudi z ostalimi paradižniki; en del morda še dozori, druge zelene pa damo materi v kuhinjo, da jih vkuha. Pri endiviji je treba vrhove listov povezati skupaj, da obledje. V septembru lahko sejemo: špinaco, motovilec, redkvico, peteršilj, korenje; sadimo: čebulo, šalotke (finejšo vrsto čebule), če-

sen; spravljamo pa: skoraj vse, redkvico, pastinake (vrsta korenaste zelenjavi), navadno repo, krebuljo (vrsta začimbe, dišavno zelišče), peso, vse vrste zelja, pa tudi fižol, kumare itd. V septembru posejane redkvice se zelo počasi razvijajo, so pa zato boljše in delj drže, ter jih lahko pulimo še meseca novembra. Isto velja za motovilec. Pri špinaci pride za zimsko uporabo v poštev le posevek iz druge polovice tega meseca; prej sejana špinaca pa postane preveč obilna in se slabo drži. Trdnejšim vrstam zelenjadi slana ne škoduje, občutljivejši fižol, kumare, buče itd. je pa treba radi tega pri grozeči slani pobrati, če jih ne moremo zavarovati na kak drug način.

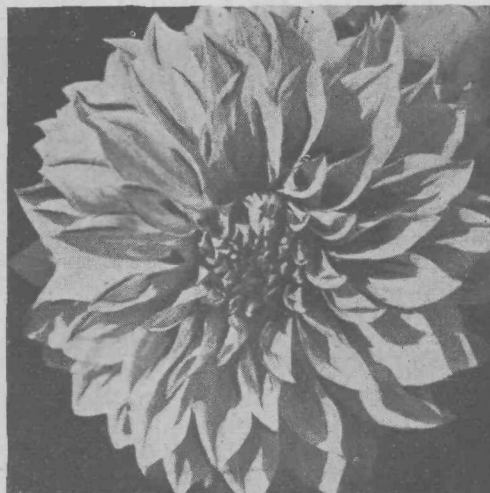
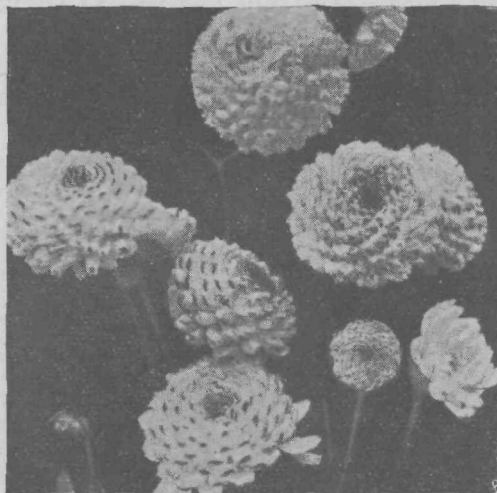
Cvetlični okras vrta postaja skromnejši, toda še vedno cveto astre, reseda, cinije, petunije, jesenske anemone in dalije. Pri rožah porežemo še enkrat vse divje poganjke, da se rane do pričetka zime dobro zacelijo. Okoli sredine meseca je treba občutljivejše, še na prostem v lončkih stoječe rastline prenesti v sobo, prej pa moramo lončke kakor tudi rastline temeljito očistiti in pregledati. Lončnice, ki pa ostanejo še delj časa na prostem, morajo dobiti za primer slabega in mrzlega vremena konec meseca toplina in zavarovana mesta; le zelo trdožive rastline ostanejo do srede oktobra ali še dalje na svojih mestih. Vse cvetlice, ki smo jih pomladi iz lončkov presadili na prosto, je treba zopet vsaditi v lončke in jih pustiti še nekaj časa zunaj, da se dobro vkoreninijo, zakaj le na ta način prestanejo presaditev dobro in brez posebne škode.

## SEPTEMBRSKA DELA NA CVETLIČNI GREDI

Razložiti vam hočemo, kako je treba saditi cvetlice — čebulnice, kakor so to: lilije, tulipani, hijacinti, zvončki in krokusi. Najprej si oglejte tako cvetlično čebulo. Korenin še nima, toda tam, kjer bodo izrasle, je običajno bolj ali manj sploščena stran, imenovana dno čebulice, medtem ko se njen gornji del koničasto zožuje. Čebulnice, kakor n. pr. lilija, morajo imeti zemljo, ki vsebuje veliko drobnega peska, ka-

kršnega uporabljate za igranje, morajo pa imeti tudi dobro zemljo, ki se imenuje humus. Najboljšo tako zemljo, ki je po barvi zelo temna, skoraj črna, dobite v prosti naravi, n. pr. v bukovih gozdovih, kjer tvori vsako leto odpadajoče listje rahlo in zelo redilno plast.

Ali opazate, kako pada listje z dreves na tla? Ne pustite ga ležati na travi, temveč ga, če le mogoče, vsak dan pograbbite in ga nosite na kup rastlinskih odpadkov, na kompost, ki ga ima običajno vsak vrt. To listje daje pozneje izvrstno črno zemljo, humus.



*Dve različni vrsti dalij. Kakor drobne nazobčane žoge čepijo cvetovi pri prvi na steblih. Kroglaste glavice merijo približno 4-6 cm. Druga vrsta je velika okrasna dalija, katere cvetni listi se vrstijo v pravilni razvrstitvi okrog še nekoliko zaprte sredine.*

Če imate torej tako prst, napravite v zemljo s prstom majhno vdolbinico, veliko kakor vaša roka, in položite vanjo čebulico, seveda z dnom navzdol. Ne smete pa zakopati čebulice poljubno globoko, zakaj izkušnja uči, da se je treba držati čisto določenih globlin. Pri lilijah mora znašati oddaljenost od gornjega dela čebulice do površine zemlje približno 25 centimetrov. Pri zvončkah meri ta prostor 10 cm, pri narcisah 20 cm, pri krokusih 8 cm in pri tulpah (tulpanih) 18 cm. Najgloblje pridejo v zemljo hijacinti, in sicer 24 cm.

Ko ste torej položili čebulico na dno jamice, je ne smete zasuti s poljubno zemljo, ki vam pride pod roke, temveč jo morate najprej zdrobiti in zmrvti s prsti. Na ta način poganjek na lahek način predre zemeljsko plast.

Kaj je treba na vrtu še opraviti? Poletje je že skoro minulo, to že opazite na tem, ker postajajo dnevi vedno krajši. Toda cvetlic navzlic temu ne smete pustiti žejnih — brez vode. Zalivajte jih, da vas bodo še dalj časa razveseljevale z lepimi cvetji. Zdaj se tudi že lahko preskrbite s cvetlicami za prihodnjo pomlad, če na pr. že v septembru vsadite mačehe in spominčice.

## KATERE ŽIVALCE OPAZIMO V HIŠI IN OKROG NJE MESECA SEPTEMBRA

Klet je najbolj izdatno najdišče v hiši za različna živa bitja. Tu se udomači tudi zelo koristni kletni pajek, in sicer v lepo tapcirani cevki, katere vhod prepreže z lepljivimi lovilnimi nitmi in čaka potrpežljivo, da se v nje zaplete kakšna žrtev. Celo bojevite ose ta pajek kmalu premaga. — Hišni pajek stanuje najrajši v kotu sobe ob stropu, kamor metla gospodinje ne seže tako lahko. Njegove zapašene, kakor viseče mrežnice razprostrte mreže niso ravno najlepše, toda njegova delavnost nam prinaša obilno korist. Samica te živalce je velik »ljudožer«, ker požre tudi moža; njena materinska ljubezen pa je vzorna in ganljiva. — Dolgonogi Matija ali suha južina ne dela mrež, temveč se podnevi skriva kjerkoli, ponoči pa se kot divje živali sprehaja okoli in s pravcatim mačjim skokom vrže na svojo žrtev. Se bolj kakor v notranjosti hiše, se drže ti pajki na zunanjih stenah. Njihove pretirano dolge in suhe noge so tako narahlo nasajene na telo, da se takoj odlomijo, če se jih le dotaknemo.

## TRI UGANKE

PODKARPATSKA PRAVLJICA

Vitez je imel prelepo hčerko. Od povsod so prihajali ženini, toda oče je ni hotel omožiti, češ da jo bo dal samo tistemu, ki ji zastavi take uganke, da jih ne bo razvozljal.

To je slišal tudi reven, a bister pastir. Zajahal je konja in šel iskat srečo. Prijezdil je do čistega studentca; rad bi se bil napil in odpočil. Medtem ko je dremal pod bukvi, mu je konj snedel ves kruh. Toda kruh je bil svež in mehak, konja je začelo ujedati in je poginil. Pastir ga gleda in pravi: »Aha, prvo uganke že imam!«

In je šel peš dalje.

Na razcestju vidi steber s tablicami, ki kažejo pot. »Moja druga uganke!« je veselo zaklical in šel svojo pot.

Blizu grada je videl, kako je lovec ustrelil na zajca, pa ga ni zadel, in dolgoušec jo je popihal. »Tretja uganke za lepoticico!« si je pastir veselo mel roke.

Prišel je v grad: »Gospod vitez, rad bi se oženil z vašo gospodično hčerko!«

»Poskusimo!« je pokimal stari vitez in brke mu je privzdigoval smeh. Privedel je hčerko; bila je kakor roža. Vsi trije so sedli k mizi.

»No, daj prvo uganke!« je dejal vitez pastirju.

Ta pa brž vpraša: »Kaj je to? Kruh je snedel konja?«

Gospodična premišlja, premišlja, da ji gre čelo v gube, a ne ugame. »Vdam se!« je rekla slednjič.

Junak se je zasmel: »Moj konj je snedel kruh in poginil po njem. Kruh je torej snedel konja.«

»Hm, hm,« je kimal vitez; »daj drugo!«

»Prosim,« se je sklonil pastir. »Slepi, gluhi kaže ljudem pot!«

To pot si je gospodična hudo belila lepo glavico, a spet ni nič poštenega izmodrovala in morala je — nerada — reči: »Vdam se!«

Mladenič se je smejal: »To je vendar kazalo poti na križpotju!«

»Ti šentana reč!« se je udaril stari oče po čelu. »Drži se, Stazinka, vsaj pri poslednji!«

Pastir je veselo zaklical: »Kaj je to, lepa gospodična: Meso je zbežalo, železo ostalo?«

»Meso je zbežalo, železo ostalo,« zmajuje gospodična s kodrolaso glavico. »Meso je zbežalo, železo ostalo, kaj bi neki utegnilo to biti?« Tudi oče zaman premišlja, suče brke, da jih malone izsuče. Gospodična se poti kakor učenka pri težki računski nalogi, slednjič ji nič drugega ne kaže ko reči: »Vdam se!«

»Pa saj je to tako lahko!« se je smejal mladenič. »Lovec je ustrelil na zajca, zajec je zbežal, puška pa je ostala!«

Tako je dobil stavo, dobil tudi Stazinko, to jasno, modro in prelepo mladenko. Tri uganke so mu dale ženko, srečo in bogastvo.





# Solička športnega stricka

Dragi prijateljčki, več ko dva meseca ste bili na oddihu. Vrnili ste se, upam, vsi zdravi in okrepljeni za novo šolsko leto. Zopet vas bo zabaval vaš stari prijatelj »Zvonček« in tudi športni striček se bo potrudil, da vam bo lahko vsakokrat povedal mnogo zanimivega iz športnega življenja. Danes pozdravljam vse svoje stare znance, posebno pa se veselim novih prijateljev in upam, da jim bo polička prav tako ugajala kakor njihovim starejšim tovarišem.

»Olimpiada, kakršne še ni bilo!« pravijo vsi, ki so bili letos v prvi polovici avgusta v Berlinu. Res je, ni še bilo take olimpiade. Koliko tekmovalcev in gledalcev je bilo na teh tekmah in za vse je bilo dovolj prostora! Vse olimpijske tekme so se vršile na tako imenovanem »Državnem športnem polju«. Ta ogromni prostor lepo vidite na naši sliki. V Berlinu je visoka šola za šport; to sta dve veliki poslopji, ki ju poiščite pod št. 1 in 2. Lahkoatletske in nogometne tekme so bile v glavnem stadionu (pod št. 4). Kako velik je ta stadion, si pač le težko predstavljate. Mnogo desettisočev gledalcev je moglo gledati borbo vseh narodov v športu. V plavanju se je tekmovalo na plavalščicu, ki ga vidite pod št. 5. Prostor pod št. 6 je »Ekartovo gledališček«, kjer so se naši Sokoli tako uspešno borili za slavo svoje domovine. V stolpu (pod št. 7) pa je visel velik zvon s pomembnim napisom: »Kličem mladino sveta«. Ob pričetku olimpiade je z glasnim zvonjenjem vabil športnike vseh narodov na tekme. Pri številkah 3, 8 in 9 so pa glavni vhodi v tekmovalne prostore. Št. 10 nam kaže poslopje, kjer je ogromna »Dvorana Nemčije«. Tu so se vršile borbe v boksu, rokoborbi itd. Na sliki pa ni videti jezera, kjer so bile veslaške tekme. V jadrnanju pa niso tekmovali v Berlinu, ampak v obmorskem mestu Kielu. Tudi ni videti na naši sliki olimpijske vasi, kjer so živeli naši tekmovalci za časa tekem. Pač pa je s št. 12 zaznamovana olimpijska radijska postaja, ki je oddajala poročila v jeziki vseh tekmovalcev.

Ne bom vam na dolgo in široko pripovedoval o vseh tekmovanjih. Pogledali bomo rajši, kako so se odrezali naši tekmovalci.

Največ slave so prinesli svoji domovini naši bratje Sokoli in Sokolice. Leon Štukelj! Ko so tuji telovadci slišali njegovo ime, jim je kar sapo zaprlo. Balj so se bivšega večkratnega zmagovalca na olimpiadah in svetovnega prvaka. To pot brat Štukelj ni bil prvi. Prepozno je pričel trenirati; toda ni sam kriv. Ni pač utegnil, ker je sodnik na sodišču v Mariboru ter ima mnogo, mnogo dela. O, če bi bil dlje treniral, bi bil prav gotovo prvi in dobil bi zlato kolajno. Letos je bil drugi, dobil je srebrno. Prvo mesto si je priboril češkoslovaški Sokol Hudec. Naša moška sokolska vrsta je bila šesta. Pred nami so bili Nemci, Madžari, Finci, Čehi in Italijani. Toda nikar ne mislite, da je to slab uspeh! Za nami so bili še večji narodi, kakor smo mi. Sestre Sokolice pa so bile četrte. Prijateljčki, le pridno telovadite, pa upam, da vas bom videl leta 1948. kot zmagovalce na olimpiadi, ki se bo vršila v Jugoslaviji.

V skokih z deske v vodo je bil zastopnik Jugoslavije, Branko Zihlerl, deseti. Kar pomislite, kako srečni bi bili, ko bi lahko vzkliknili: »Samo devet jih je boljših od mene na svetu!« To bi bili mi vsi na vas ponosni, kakor smo na našega Zihlerla! V skokih s stolpa pa je bil dvajseti. Smolo pa je imel Draško Wilfan. Plaval je tako dobro kakor še nikoli, a vendar se mu ni posrečilo, da bi prišel v finale. Nič hudega; Wilfan pa je vseeno osmi na svetu! Ponosni smo nanj in pri prihodnji olimpiadi, upajmo, bo še mnogo boljši, morda prvi. V waterpoolu se nismo nič kaj odrezali. Tepeni smo bili od Madžarov in Angležev, zmagali smo pa nad Malto 7:0. Zavedati pa se moramo, da imamo menda najboljšega golmana na svetu.

Naši lahkoatleti in drugi naši zastopniki so preslabi, da bi mogli tekmovali z Američani, Finci, Nemci in drugimi narodi. Bodo pa se gotovo do prihodnje olimpiade



toliko popravili, da bodo drugim narodom prav resni tekmeči.

V Münchenu se je vršila šahovska olimpiada. Zmagali in s tem zlato kolajno si je priborila Madžarska, srebrno kolajno je dobila Poljska, bronasto pa Nemčija. Jugoslavija je bila četrta. Spočetka smo imeli upanje, da homo zmagali.

Zmagali so domačini, druga je bila Ilirija. Prvenstvo dravske banovine je bilo v Kamniku. Ilirija, ki je poslala v boj svoje drugo moštvo, je popolnoma porazila mariborski Maraton in S. K. Kamnik. Plavači bodo zdaj počivali. Nobene večje tekme ne bo. Trenirati bodo pričeli zopet v novembru, ko se bo otvoril zimski bazen Ilirije.



Državno prvenstvo v lahki atletiki si je izvojevalo ljubljansko »Primorje«. V Zagrebu se je vršil dvoboj: Grčija - Jugoslavija. Zmagali so Grki s 121 točkami. Jugoslavija je dosegla 92 točk. V zadnji številki »Zvončka« sem vam obljubil, da boste videli letos v Ljubljani »Balkaniado«. Škoda, nasprotja med klubi so kriva, da se to tekmovanje ne bo vršilo ne v Ljubljani ne v Jugoslaviji — temveč v Atenah na Grškem.

Državno prvenstvo v plavanju, skokih in waterpolu je bilo letos v Mariboru. Prvenstvo v plavanju si je priboril J. S. K. Jadran iz Splita. Druga je bila ljubljanska Ilirija. Wilfan je na tem tekmovanju postavil nov rekord v plavanju na 100 m prosto v času 1 minuta, nič sekund in dve desetinki sekunde. Prvenstvo v skokih je pripadlo Iliriji, v waterpolu pa je zmagal J. S. K. Jug iz Dubrovnika. V avgustu so se borili juniorji za naslov državnega prvaka v Splitu.

Naši kolesarji so se udeležili mednarodne kolesarske dirke »Tour de France« (izgovori: tur d Frans) v Franciji. Proga je dolga več tisoč kilometrov. Gre po vsej Franciji. Naši dirkači so imeli smolo. Kmalu po startu so se vsem našim tekmovalcem primerile nezgode. Morali so odstopiti.

Kmalu bi bil pozabil. Naši teniški tekmovalci so igrali v tekmovanjih za Davison pokal tako odlično, da so prišli v finale z Nemčijo. Premagali so kar po vrsti Čehe, Francoze in Avstrijce. V finalu pa niso bili kos Nemcem. To je bil doslej skoraj naš največji športni uspeh v mednarodnem športu.

Dragi prijatelji! Mnogo, mnogo športnih tekem se je še vršilo. Toda, če bi vam hotel pripovedovati o vseh, bi mi moral »Zvonček« dati ves svoj prostor. Upam pa navzlic temu, da boste zadovoljni z glavnimi športnimi dogodki. Na svidenje v prihodnji številki!

# O MILU IN UMIVANJU

Zdaj, ko je minulo poletje, se gotovo z veseljem spominjate vročih dni, ko ste kakor povodni možje in vile pljuskali po prijetni vodi. Kako lepo je bilo na morju, v jezeru, v reki ali pa samo v majhnem bazenu na vrtu! Kako osvežujoč je bil vodni curek iz prhe v kopalnici! Ali živita še kje dandanes deček in deklica, ki gledata le oddaleč, ko se gredo drugi kopat, in se bojita učitelja plavanja? Ali je še kod na svetu otrok, ki prične kričati, če se je treba pošteno umiti, in ki vidi v umivanju samo nekakšno od staršev ali odraslih nalašč izmišljeno zlo. Mislim, da ne! Navzlic temu vam hočem tule povedati, pa ne samo nejevernim, da bi jih spreobrnil, temveč vsem — nekaj o vodi in milu.

Torej, ne krtačimo in ne čistimo se je prišla vanje, majhna vnetja, in če bi z debelo skorjo umazanije po telesu hodili okoli, temveč umivamo se tudi radi tega, da se obvarujemo boleznih. Pod drobnogledom namreč vidimo, da sestoji koža človeškega telesa iz samih luknjic, iz druge zraven druge. To so znojnice ali potne luknjice, skozi katere dihamo še poleg pljuč. Te znojnice morajo biti seveda vedno lepo odprte in čiste, nikoli zamašene. Drugače se napravijo radi umazanije, ki je prišla vanje, majhna vnetja, in če postane še hujše, se lahko tudi zadušimo.

Dà, dà! Morda mi ne verjamete? Opekline, recimo, so samo zaradi tega nevarne, ker ožgani deli kože ne morejo več dihati — in če sta dve tretjini kožne površine sežgani, potem človek umre, to se pravi: zaduši se!

Žalosten dogodek se je primeril v začetku 16. stoletja na domu nekega italijanskega vojvode. Slavili so veliko slavje in mnogo gostov je bilo povabljenih. Neki deček je predstavljal »srečo« in bi moral vse goste po vrsti obdariti. V ta namen so ga po vsem telesu namazali na debelo z zlato barvo. Lepo ga je bilo videti in mali deček je bil zelo ponosen na to, toda svoje veselje je moral drago plačati. Zakaj že po nekaj urah mu je postalo slabo, pričel je težko dihati in je kma-

lu nato umrl. Zadušil se je, ker je zlata barva zamašila luknjice na njegovi koži, in ji ni dopustila dihati. Žalostno, kajne? Ubogi dečko! Sedaj boste tudi laže razumeli, zakaj je treba vašo kožo, ki je posebno v mestih vedno zamašena s prahom in sajami, ki padajo iz dimnikov, kolikor mogoče velikokrat očistiti in prezračiti. Žato je tudi zračna kopel tako zdrava in osvežujoča. To ste gotovo v počitnicah pogosto opazili.

Tudi naši predniki, ljudje v daljni preteklosti, so se že umivali, četudi morda ne tako pogosto in redno, kakor delamo to mi, moderni ljudje. Jenali so takrat kot pripomoček poleg vode za drgnjenje kože še pesek. Tudi Grki in Rimljani so uporabljali pesek kot umivalno sredstvo in šele pozneje olje, ki ne napravi kože samo mehke in voljne, temveč jo obvaruje tudi pred nesnago. Ker se pa ta oljnata plast ni raztopila v vodi, so jo najprej odrgnili s koščkom železa in nato kožo oplaknili z vodo. Prijetna čistilna metoda je bila to, mar ne?

Zato ste gotovo vsi zadovoljni, da imate dandanes milo. Izumili so ga Galci, predhodniki Francozov, in sicer, kakor mnogo drugih izumov in odkritij, po golem naključju. Galci so bili namreč zelo nečimurni ljudje in so si barvali lase z nekim lasnim oljem in rdečo barvo, ki so jo dobivali iz zemlje. Ko so ti dve snovi pomešali z vodo, so opazili, da se nista samo mešali, temveč tudi močno penili. Napravilo se je milo!

To iznajdbo so pozneje prevzeli Rimljani; danes je pa izdelovanje mila velika industrijska panoga. Tvornice izdelujejo milo po posebnih navodilih, vsaka tvornica ima svoje, in ga mešajo z različnimi dišavami in barvami. Prav na kratko vam hočem povedati nastanek tega potrebnega pripomočka pri umivanju; podrobneje o tem boste pa čuli pozneje v šoli pri pouku kemije.

Najprej razkroje masti in olja z natronovim ali kalijevim lugom v maščobne kisline in v glicerin — tisti glicerin, s katerim pozimi, če imate razpokane roke, natirate kožo. Temu milu pridenejo še kuhinjske soli in dobe z natronovim lugom trdo milo za obraz in roke, s kalijevim lugom pa nastane poltekoče mazavo milo za pranje.

Odkod pa pride ta obilica masti v milo in kakšno mast uporabljajo za to? Gotovo ne dobrega in dragega surovega masla, bilo bi ga škoda predelavati v milo. Za izdelavo mila zadostuje kokosova mast ali palmovo olje ali pa tudi slabša prešičja mast, katere ne moremo uživati.

Ker smo sedaj ravno pri milnici, vam povem še nekaj o snaženju zob in o zobnih kremah. Snaženje zob in ustne votline je ravno tako važno kakor umivanje telesa. Ali to tudi vsi upoštevate? Zato ne smemo tega posla opraviti morda samo v izvestnih časih, recimo samo o velikih praznikih, temveč sleherni dan zjutraj in zvečer. Mar delate vsi tako? Kadar si snažite zobe, imejte vedno pred očmi, da jih najboljše očistite, če jih drgnete od spodaj navzgor, potem pa iztrebite z zobno krtačico iz špranjic med zobmi vse ostanke jedil, ki bi sicer pričeli v ustih gniti, razkrajati zobovje in povzročati hude bolečine. Vsekakor je

boljše, da si redno krtačimo zobe, kakor da z oteklim licem hodimo k zobozdravniku.

Prvi zobni prašek je bila kreda, čisto navadno čistilno sredstvo, sedaj pa uporabljajo večidel zobne paste in kreme, mešanico krede in milu podobnih snovi. In zobna krtačica? Iznašli so jo baje Zamorci, ki še danes uporabljajo v ta namen košček drevesne vejice, ki jo na koncu nekoliko razcefrajo.

Predstavlajte si samo, kako mora biti smešno, ko si Zamorčki vsako jutro obdelavajo zobe z vejico. Bodite veseli in zadovoljni, da imate praktično zobno krtačico!

Sedaj ko veste, kako je ustvarjeno milo, boste tudi uvideli, kako velikega pomena je za človeštvo. Ali si morete misliti, kam bi prišli, če mila ne bi več bilo. To bi morda ugajalo tistim, ki se neradi umivajo, toda med mojimi Zvončkarji takih Jurčkov prav gotovo ni.

## NAŠ SLOVARČEK

## TUJK

**Olimpiada** (od grškega mesteca Olympia, kjer so bile vsaka štiri leta velike športne prireditve) — svetovna prireditve vseh športnih panog po vzoru starih grških iger.

**Šport** (iz angl.), igra, zabava, ki krepi telesno moč in zdravje; ljubite šport (plavanje, smučanje, drsanje itd.), a ne pretiravajte!

**Kapital** (iz lat. caput = glava) — glavnica, denar; kdor ga nima, ima kapital v zdravju, zato ga čuvajte!

**Kapitelj** (iz lat. caput) — zbor duhovnikov, ki jim pravimo kanoniki.

**Sanacija** (iz lat. sanare = zdraviti) — ozdravitev, ureditev, izravnava, n. pr. te dni je izšla ministrska uredba o sanaciji kmetijskih dolgov.

**Minister** (iz lat. minister = služabnik) — pomočnik vladarja v monarhiji ali predsednika v republiki, svetovalec načelnika države, najvišji državni uradnik.

**Monarh** (iz gr.: monos = sam, arho = vladam) — samovladar (cesar, kralj); **monarhija** — državna oblika, kjer je vladar deden.

**Republika** (iz lat. res publica = državna zadeva, občina, država) — drž. oblika, kjer ljudstvo voli načelnika države; predsedništvo ni dedno kakor pri monarhiji.

**Revolucija** (iz lat. revolve = preobrnem) — državni preobrat, ki večkrat dolgo traja ter velja mnogo krvi in denarja, kakor n. pr. zdaj v Španiji, kjer se bijeta na življenje in smrt vojski vlade in revolucionarjev, upornikov.

**General** (iz lat. generalis = splošen, občen) — vojaški poveljnik, najvišja vojaška šarža. Koliko stopenj generalov poznaš?

**Šarža** (iz fr. charge) — služba, breme, čast, zlasti čin pri vojakih.

**Generalen** (gl. General) — glavni, splošen, n. pr. generalna stavka ali generalni štrajk je splošna opustitev dela; generalni ravnatelj je glavni, prvi ravnatelj kakega podjetja.

**Generalizirati**, t. j. posplošjevati; je malo kdaj dobro in pravično, n. pr. če bi kdo izmed nas trdil, da je šport vobče škodljiv, če škoduje temu ali onemu, ki pri tem zanemarja učenje.

## PET CIGANSKIH

### I

Na sarajevskem trgu sta stala dva cigana in prodajala košare.

»Hej, ljudje!« je vpil prvi. »Pri meni kupite, vsaka košara samo pol dinarja.«

»Pri meni pa samo 25 par,« je prvega prekrical drugi.

Oba sta dobro prodala vso zalogo. Potem sta se znašla v predmestni gostilni in se je prvi začudil: »Le kako, Mujo, moreš prodajati košare po dvajsetpet par. Ne razumem tega. Jaz kradem šibe, pa vendar ne morem dati košare ceneje kakor po pol dinarja.«

»O, ljubi Haso,« je smehljaje odvrnil Mujo, »jaz pa kradem kar narejene košare.«

### II.

Srečal je cigan potepuha in se skupaj odpravita v vas k župniku.

Župnik ju vpraša, če sta voljna našagati in nasekati drv. Ker pa vidi, da sta oba prestradana, jima veli postreči s kosilom.

»Kdo bo jedel juho?« vpraša župnik.

»Bom pa jaz!« hitro odvrne cigan.



Kmalu nato spet vpraša župnik: »Kdo bo pa pojedel ostalo in vino popil?«

»Če ni drugače, bom pa spet jaz!« hitro pripreže cigan.

»A zdaj, — kdo bo žagal in nasekal drva?« vpraša župnik.

»Žini vendar še ti katero!« dregne cigan potepuha pod rebra. »Usta ti bodo odpadla od lenobe, — vedno pušiš samo mene govoriti!«

### III.

Ciganski oče je poslal sina z vrčem k studentu. Ko mu je vrč izročil, je sina položil čez koleno in ga bridko našeškal s šibo po zadnji plati.

»Kaj si nor!« so vpili drugi cigani v taborišču. »Kaj tepeš otroka, ki ni ničesar napravil!«

»Ne učite vi mene, kako je treba!« odbrusi stari cigan. »Kaj bi mi pomagalo, če bi ga tepel pozneje, ko bi bil vrč že razbit!«

### IV.

Srečala sta se dva cigana, dva dobra pobratima, ki pa se že dolgo nista videl na tem belem svetu. Pobarala sta se po zdravju, pa vpraša prvi drugega: »Kako mi zdaj životariš?«

»Dobro,« se pohvali drugi. »Namreč: Kar imam denarja, ga imam v žitu. Kar imam žita, ga imam v moki. Kar imam moke, jo imam v kruhu. A kar imam kruha, ga imam v svojem trebuhu.«

### V.

Prodajal je kmetič hruške na trgu. Pa pride mimo cigancič. Kmetič se hoče pošaliti z njim pa mu reče: »Ej, ciganče, če se mi hitro zlažeš, ti dam pet hrušk.«

»Deset hrušk? O, to bi bilo preveč! Dovolj če mi daš dve, tri!«

»Mrha ciganska, kdo je pa rekel, da ti dam deset hrušk!«

»Sam si rekel, da jih daš deset!«

»Lažeš, cigan nemarni!«

»I no, če lažem, pa mi daj tistih pet hrušk, ki si jih za laž obljudil.«

Pobaše cigancič hruške in veselo odžvižga dalje.

# PAVLIHA

Pripoveduje Pavle Flerè



## Za Pavliho ni bilo težko, zares prodati mačka v vreči

V drugem mestu se loti Pavliha krznarjev. Ti so se pripravljali, kako bi praznovali pustni večer. Za večerjo si namislijo divjačino, ki je pa še niso imeli. To izve Pavliha in žilica mu ne dá, da bi jih ne potegnil.

Krčmar, pri katerem je stanoval, je imel lepega rejenege mačka. Tega stisne Pavliha pod pazduho, pri kuharju pa si izprosi zajčji meh in staro vrečo. Meh nategne na mačka, zbaše vse skupaj v vrečo in jo zašije tako, da je gledala na svetlo samo zajčja glava. Da bi bil podoben pravemu divjačinarju, se obleče po kmetiško, vtakne svojo divjačino pod suknjo in se postavi na trgu.

Kaj kmalu pride mimo eden mestnih krznarjev. Pavliha ga lepo pozdravi in vpraša, če hoče žive divjačine. Pri tem odpne suknjo, izpod katere pogleda krznarja zajčji smrček.

Krznar vesel, da je tako dobro naletel, se hitro pogodi za zajca in odkupi še staro vrečo. Brez oklevanja nese vse skupaj h krznarskemu cehmeštru. Brž razve za živega zajca ves krznarski ceh in vsi so bili s tem zadovoljni; kdor pa je živega zajca v vreči potežkal, je potrdil, da tako težkega še ni imel v roki.

Spričo tega so si krznarji meli roke, da pa bi imeli pravo divjačino, sklenejo zajca po lovsko ustreliti. Dogovore se zatorej, da ga spuste v cehmeštrov sadovnjak,

ograjen z visokim plotom, naščuvajo nanj pse, ves krznarski ceh pa da se postavi s puškami v rokah za plotom.

Kakor se dogovore, tako store. Vse puške so izza plota naperjene v sadovnjak, ko spuste vanj iz vreče zajca. Psi se zakade proti njemu, zajec pa, ki ni mogel dosti hitro bežati po ravnem, se popne na prvo drevo, počene na vejo, se ozre na pse ter oglasi s prelepim »mijáv«.

Hu, koliko jeze je bilo in kako so bledele in zeleneli krznarski obrazi! V en glas se zakolnejo, da poiščejo kmetiča, ki jim je prodal mačka v vreči, ter mu pretipljejo koščice.

Le da ga niso našli; zakaj Pavliha je slekel kmetiško obleko ter se pomagal smejati vsem, ki so se rogal krznarjem in njihovemu predpustnemu lovu.

## Kratka zgodba, v kateri se Pavliha izkaže strojarja

Po krznarjih pride na vrsto strojar. Prav za prav mu Pavliha ni hotel nič žalega; zakaj bila je zima in Pavliha bi se rad kje vdinjal, da bi se pretolkel do spomladi. A naneslo je drugače.

Že osem dni je bil Pavliha pri strojarju in oba sta bila zadovoljna. Deveti dan se odpravi mojster za ves dan na gostijo, Pavliha pa naj bi doma dodelal usnje.

»Poln čeber natlači kož,« mu naroči gospodar, na kar povpraša Pavliha:

»In kje naj vzamem drva?«

»Prava reč za drva,« odgovori strojar; »če ti jih ni dosti v skladovnici, kaj ni pri hiši dovolj miz in stolov?«



»Prav,« potrdi Pavliha in gre svojo pot.

Kakor treba, obesi kotel, polaga vanj kožo na kožo, zakuri pod njim ter kuha in kuha, da so bile kože

že vse mehke. A vse mu je še premalo; loti se še miz in stolov, jih razseka in razcepi ter naloži pod kotel, da je gorel pravi kres. Potem pusti, naj se kuhajo kože, dokler je ogenj, sam pa gre; zdelo se mu je namreč bolj varno, ako se umakne, preden se vrne gospodar.

Pozno ponoči ta res pride, a dobro nadelan se kar zvali po postelji. Šele zjutraj se s težko glavo odpravi, da vidi, kako je hlapec delal usnje. Gre tedaj v strojarnico, a tam najde kože vse razkuhanne, nikjer pa ne mize ne stola. S kislim obrazom se obrne k ženi in pravi:

»Žena, huda je prišla nad naju. Vse se mi zdi, da je bil najin hlapec sam Pavliha, ki pravijo o njem, da stori vse natanko tako, kakor se mu ukaže. In kakor sem mu deljal sam, je pokuril mize in stole ter prekuhal kože.«

Žena razcveljena zajoče in pravi: »Teci za njim in ga ujemi!« Strojar pa: »Rajši ne! Naj ostane, kjer je, saj sem vesel, če ga ne vidim.«

(Dalje prihodnjič.)

## IZ MLADIH

## PERES

### PTICE SELIVKE

Ko začne spomladi sneg kopneti,  
ko sonce z žarki nas poljublja,  
se ptice vrnejo iz daljnih krajev  
in nam prično veselo peti...

Ko poletje nas objema z vso lepoto,  
ko narava se bohoti s cvetjem,  
veselé nas ptičke s sladkim petjem  
od zgodnjih ur do poznega večera.

Ko pa listje jame rumeneti,  
ko že k peči sedel bi najraje,  
se zbero v mogočne jate  
in zlete od nas v toplejše, tuje kraje...

Ivan Podobnikar

### KOSOVA BUDNICA

S prvim sončnim žarkom  
kos se prebudi,  
ko vse naokoli  
še prijetno spi.

Malo se počese  
in brž odleti,  
kmalu se vesela  
pesem oglasi.

Kljunček se rumeni  
ljubko mu odpira,  
ko zaspancem lenim  
budnico zsvira.

J. Č.

# ZASTAVICE

---



---

# ZA BRIHTNE GLAVICE

1.

## MREŽA

1	2	3	4	5	6	7
2	3	8	9	10	11	7
2	10	11	6	7	2	3
8	9	8	9	6	4	5
3	12	11	10	12	13	2
4	1	2	12	14	2	7
8	11	4	6	3	9	15
5	10	12	13	5	16	14
3	5	3	2	10	11	12
11	4	13	5	8	7	11
3	16	17	4	5	18	4
5	14	2	3	12	2	7

Ključ:

12-9-10-2-8 4-5-8-6-2 slovenski pesnik,  
 1-3-2-15-8-4-11 pretnja,  
 14-2-7-4-17-8-11 koroška krajina,  
 6-2-12-16-11-8-4-5-13-9-18-11 mesto v drav-  
 ski banovini.

2.

## PREGOVOR

dobrava, Perzija, hlače, steklo, Jeperica,  
 Leopold, dežela

(Vzemi iz vsake besede tri zaporedne  
 črke!)

3.

## IZREK

(A. M. Slomšek.)

Z O K O G A L  
 L D I R P N B  
 A N S I R I E  
 T E A P B A Š  
 E R N R E V J  
 G O A G L A L  
 O K E S O B O  
 R E

4.

## UREJEVALNICA

A Y K N P R Z  
 A A C I L P V  
 E I N O P R T  
 A A I N N R V  
 A Č I L L O P  
 E E E J L S V  
 A G K O O R T

V poedinih vodoravnih vrstah uredi črke  
 tako, da dobiš besede! — Srednja navpična  
 vrsta pové naslov znanega časopisa.

5.

## DOPOLNILNICA

KA P I T A N pomorski častnik,  
 T K A N I N Q blagó,  
 F L K A M E C šivalna potrebščina,  
 P R E K A N A prevara,  
 V E L J K A M orjak,  
 M E T L I K A mesto v drav. banovini.  
 Namesto pik vstavi črke: A X A C  
 E E E E I I I I L L L M N N N N  
 N N P P R R S T T T U V.

## VESELE IN DEBELE

Oče: »Čuj, dečko, kako je to, da si  
 ničesar iz šole ne zapomniš? To je Kala-  
 nov Pavelček drugačen tič! Ta pride iz  
 šole in ponovi očetu vse, kar so se v šoli  
 učili.«

Vladko: »No ja! Ampak on ima iz šo-  
 le blizu domov!«

»Stric, včeraj sem razbil tisto veliko  
 izložbeno okno pri trgovcu.«

»To je ropotalo, kaj!«

»Je, ampak šele doma...«

Mala Zdenka moli pred spanjem in  
 kriči na vse grlo: »Ljubi Bogec, daj mi za  
 god veliko punčko.«

»Zakaj pa tako kričiš, Bogec vendar  
 ni gluhi!« pravi mama.

»Bogec ne, ampak teta Mina, ki sedi v  
 sosedni sobi.«

Učitelj razlaga barometer in vpraša, za  
 kaj ga uporablja oče.

Nihče se ne oglasi.

Učitelj: »No, po čem se ravna oče,  
 kadar se pripravlja na izlet?«

Učenec: »Prosim, po tem, kar reče  
 mama!«

Peovski oče, ravnatelj Matej Hubad, je praznoval konec preteklega meseca 70 letnico svojega rojstva. Za slovensko glasbo zaslužni mož je bil 40 let (od l. 1891. do 1932.) v ospredju našega glasbenega življenja s svojo Glasbeno Matico. Po njegovih zaslugi je ta glasbeni zavod danes na tolikem višku, da ne uživa slovesa samo v ožji domovini, temveč po vsej državi in tudi v inozemstvu.

Naša država je izdala za 60 letni jubilej ustanovitve Rdečega križa posebne znamke, ki so bile v veljavi od 20. do 26. septembra. Znamke nosijo slike ustanovitelja srbskega Rdečega križa, dr. Vladana Gjorgjevića, in Njeg. Vis. kneza namestnika Pavla.

Na šahovski olimpijadi v Monakovem so igrali tudi partijo z »živimi figurami«, z ljudmi, konji in sloni. Šahovnica za to nenavadno igro je merila 576 kvadratnih metrov.

Sredi tega meseca je divjal na Jadranu strahovit vihar. Veter je vlekkel z brzino preko 100 kilometrov na uro. Več ribiških ladij je potonilo, druge pa je vihar vrgel na pečine, kjer so se razbile.

V Tokiu so te dni priredili veliko žabjo olimpiado. Žabe, mnogo večje od naših, so tekmoval v skoku na daljavo. Zmagala je žaba, ki se je s trikratnim skokom pognala 107 centimetrov daleč. Neka druga žaba je skočila 143 cm daleč, vendar njenega skoka niso priznali, ker jo je njen lastnik baje pred skokom zbedel z iglo. Tej izredno zabavni prireditvi je prisostvovalo mnogo gledalcev.

Lobanjo pračloveka iz ledene dobe so pred kratkim našli v Rusiji, ko so kopali kanal Moskva-Volga.

Ignacij Šilo, 18 letni mladenič iz neke vasi v bližini Odese, slika z nogami, ker nima rok, tako dovršeno, da so njegova dela na razstavah žela velikanske uspehe. Mnogo slik so mu odkupili celo muzeji.

Ogromen rogljič, težak 3 kg, je spekel madžarski pek Jan Črepka in ga poslal v Berlin kot darilo Franji Cziku, olimpijskemu zmagovalcu.

Pri veslaških tekmah išče vsako moštvo za svoj čoln kolikor mogoče lahkega moža za krmarjenje, kar je važno zaradi tega, da ima čoln kolikor mogoče malo obremenitve. Francosko moštvo četvorice, ki je startala v Berlinu na olimpiadi, si je vzelo krmarja, ki je tehtal le 43 kilogramov. Bil je to deček, star 12 let, ki je opravil svoj posel v popolno zadovoljstvo športnikov.

Šestnadstropno hišo iz stekla so zgradili v ameriškem mestu Toledu. Take hiše brez oken so baje zelo poceni in praktične.

Naš mladi kralj Peter II., ki je dne 6. t. m. dopolnil 13. leto, je povabil v letošnjih počitnicah na Bled sedem Sokoličev, s katerimi je preživel 14 veselih dni v skupnih igrah. Dečki so taborili, se kopali, sončili, obdelovali zemljo in se urili in tekmovali v raznih športnih panogah.



Preden se je kralj Peter II. vrnil v Beograd, je obiskal našo Ljubljano. Ogle dal si je Narodno galerijo, muzej in panoramo mesta z ljubljanskega gradu. Na naši sliki vidimo mladega vladarja, kako odzdravlja množici, ki ga je pričakovala pred muzejskim izhodom.